

IV Дунайські наукові читання: гуманітарна освіта в теорії та практиці

We can say with confidence that the concept of fractality initiated the formation of a new scientific paradigm and initiated the emergence of a new concept, the recognition and interpretation of fractal structures in specific cognitive context. On the other hand, in the modern cultural space, which the Russian philosopher V. V. Tarasenko calls the *world IV* (the world of media and digital

culture), a special «fractal narrative» also arises as a way of creating media by the world's inhabitant, so-called. «Person Who Clicked», narratives, concepts, cognitive cultural practices [11]. It is the awareness of the universal principle of self-similarity, which extends to the entire natural and social universe, it is the main content of the beginning «fractal» scientific revolution.

1. Волошинов А. В. Об эстетике фракталов и фрактальности искусства / А. В. Волошинов // Синергетическая парадигма. Нелинейное мышление в науке и искусстве. – М., 2002. – С. 213-246.
2. Домброван Т. И. Синергетическая модель развития английского языка: дис...докт.филол.наук:10.02.04 «германские языки» / Т. И. Домброван. – Одесса, 2013. – 462 с.
3. Домброван Т. И. Синергетическая модель развития английского языка: монографія / Домброван Т. И. – Одесса : КП ОГТ, 2014. – 400 с.
4. Николаева Е. В. Фракталы городской культуры / Е. В. Николаева. – М.: Страта, 2014. – 256 с.
5. Максимова М. В. Фракталы в современной синергетике / М. В. Максимова // Общественные науки. – № 1. – 2011. – С. 8-11.
6. Тарасенко В. В. Фрактальная семиотика: «слепые пятна», перипетии и узнавания / В. В. Тарасенко. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.proza.ru/2005/05/07-70>
7. Пихтовникова Л. С. Лингвосинергетика: направления и перспективы / Л. С. Пихтовникова // Нова філологія: Збірник наукових праць. – Запоріжжя: ЗНУ, 2016. – С.182-189.
8. Хакен Г. Синергетика. Иерархия неустойчивостей в са-моорганизующихся системах и устройствах / Г. Хакен. – М.: Мир, 1965.
9. Feder J. Fractals. New York: Springer science + Business Media, 1988. XXVII, 278 p. Barnsley M. F. Fractals everywhere. USA: Academic Press, 1993. 535 p

ЗАВДАННЯ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ ПОЧАТКОВОЇ ЛАНКИ ОСВІТНЬОГО ЗАКЛАДУ

Світлана Пенькова

к.пед.н., доцент

Ганна Ігнат'єва

магістрантка педагогічного факультету

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

Забезпечення безперервної освіти педагогічних працівників, підвищення їхнього загальнокультурного та професійно-методичного рівня є визначальним завданням методичної роботи в закладі освіти.

Провідним напрямком у роботі методичного об'єднання класоводів загальноосвітнього навчального закладу зазвичай є колективний творчий пошук новітніх педагогічних ідей і технологій, заохочення молодих учителів до пошуково-дослідницької роботи. В організації методичної роботи слід брати за основу

вивчення передового педагогічного досвіду, впровадження його у практику, проведення методичних оперативних нарад із творчим звітом окремих учителів, практикумів, семінарів, ділових ігор, майстер-класів тощо. В умовах упровадження ідей Нової української школи постає нагальна потреба у вивченні теорії та сучасної наукової методології викладання шкільних предметів, опануванні сучасними методами реалізації оновлених програм і підручників тощо. Вибір форм організації методичної роботи в школі обумовлений багатьма факторами,

IV Дунайські наукові читання: гуманітарна освіта в теорії та практиці

серед яких професійна культура педагогів, морально-психологічний клімат у колективі, матеріально-технічне та інформаційного забезпечення закладу, активність учителів та увага адміністрації. Загальновідомими формами, як правило називають індивідуальну, групову та колективну.

Складовою обов'язкової самоосвіти вчителя є індивідуальна форма, яка здійснюється за індивідуальним планом самопідготовки вчителя, враховуючи його особистісні й професійні потреби, рекомендації керівництва закладу загальної середньої освіти. Змістом такої діяльності є вивчення й аналіз наукової психолого-педагогічної та навчально-методичної літератури, розробка проблем, пов'язаних з удосконаленням навчально-виховної роботи, проведення експериментальних досліджень, проходження курсів підвищення кваліфікації, участь у педагогічних читаннях, вебінарах, онлайн-курсах, підготовка доповідей на методичних об'єднаннях учителів школи, міста (району) тощо. Вимогами щодо успішної реалізації методичної роботи є її систематичність, послідовність, поступове ускладнення змісту і форм.

Методичні об'єднання вчителів покликані забезпечити ознайомлення педагогічного колективу з новими освітянськими документами, сприяти впровадженню передового педагогічного досвіду в освітній процес. Організація проведення відкритих уроків і позаурочних заходів, їх взаємовідвідування впливають на результативність методичної роботи освітнього закладу взагалі, постійний обмін думками й практичними рекомендаціями. Вчителі мають пам'ятки аналізу власного уроку:

1. Які основні завдання (освітньо-пізнавальні, розвивальні, виховні та спеціально навчальні) були поставлені та розв'язані на уроці?

2. Чи враховувалися психофізіологічні особливості класу?

3. Що на Вашу думку було головним?

4. Які методи навчання були провідними на Вашому уроці?

5. Які форми діяльності учнів Ви застосовували й об'єднали під час вивчення нового навчального матеріалу?

6. Характер, обсяг і диференційованість домашнього завдання. Чи підготували Ви дітей до його виконання?

7. Чи раціонально використовували час на різних етапах уроку?

8. Культура праці вчителя й учнів на уроці.

9. Як використовували технічні засоби навчання у класному кабінеті?

10. Чи був проведений урок оптимальним варіантом проведення заняття? Назвіть причини відхилень та способи їх подолання.

На засіданні методичного об'єднання обговорюються відкриті уроки досвідчених учителів школи. Доцільно запропонувати уроки різних типів, з усіх навчальних предметів початкової школи (математика, рідна мова та літературне читання, природознавство, трудове навчання, фізична культура тощо). Необхідно виробити й ухвалити рекомендації щодо впровадження у практику діяльності школи розглянутого передового досвіду а голові – протягом навчального року перевіряти їх реалізацію. Більшу результативність у вирішенні методичних проблем матимуть міжшкільні предметні методичні об'єднання, профільні об'єднання, творчі проблемні групи.

Однією з колективних форм методичної роботи задля підвищення педагогічної майстерності всіх учителів є відкриті уроки. На думку провідного науковця у галузі початкової освіти О.Я. Савченко, під час планування методоб'єднанням відкритих уроків, слід врахувати декілька чинників, а саме:

1) проблему, над якою працює початкова ланка;

2) результати роботи початкових класів за минулий рік;

IV Дунайські наукові читання: гуманітарна освіта в теорії та практиці

3) індивідуальні особливості роботи вчителів;

4) ініціативу учителів щодо проведення уроків [1, с. 268].

Найбільшими потенційними можливостями показу різноманітної системи вправ, різних методів, прийомів і засобів навчальної роботи відзначаються уроки закріплення, узагальнення навчального матеріалу. У підготовці вчителя до відкритого уроку головну роль слід приділити чіткому визначенню мети уроку стосовно навчання молодших школярів, і мети відвідування колег. Перед відкритим уроком необхідно повідомити колегам його навчальні, розвивальні і виховні завдання; ознайомити присутніх з реальними пізнавальними можливостями класу, особливостями підготовки тощо. Важливе місце займає суто спостереження уроку і методичний коментар його ходу, що ведеться спостерігачами протягом 45 хвилин. У методичному коментарі треба відразу відмітити свої враження щодо педагогічного спілкування класовода зі своїми вихованцями, учнівських відповідей. Необхідно зазначити, наскільки доцільно використані ті чи інші методи і методичні прийоми навчальної діяльності, види роботи й оцінювання навчальних досягнень школярів. Науковий підхід і цілеспрямованість обговорення є вирішальними критеріями підведення його підсумків у процесі загальної дискусії.

Крім відкритих уроків широко практикується взаємовідвідування учителями уроків, що має особливе значення для молодих і недосвідчених педагогів. Спостереження уроків старших колег, педагогів із багатим досвідом педагогічної діяльності (учителів-методистів і вчителів вищої категорії) дозволить поповнити методичний арсенал молодим, а старші в свою чергу здатні порекомендувати прийоми вдосконалення окремих структурних елементів уроку.

Тижні педагогічної майстерності, оперативні наради, виставки наочних посібників і дидактичних матеріалів, конференції та круглі столи також

оптимізують методичну роботу педагогічного колективу закладу загальної середньої освіти. До більш осучаснених, нетрадиційних її форм належать мозковий штурм, методичний ринг, методичний фестиваль, педагогічний КВК, педагогічні читання, науково-практичні конференції та ін.

Методична робота закладів загальної середньої освіти планується на рік з огляду на його цілі й завдання. До функцій методичної роботи в освітньому закладі, що має комплексний характер, слід віднести:

- інформаційну;
- аналітичну;
- організаційну;
- діагностичну;
- пошуково-

дослідницьку.

Для забезпечення успішної організації методичної роботи в освітньому закладі створюються методичні кабінети, в яких зберігаються інформаційні навчально-методичні та нормативні матеріали, зразки передового педагогічного досвіду вчителів, документації, навчально-методична література, посібники, розроблені педагогами даного закладу освіти, технічні засоби навчання, в т.ч. комп'ютерні, дидактичні матеріали тощо. Вищезазначене забезпечення дозволяє педагогам якісно підготуватися до уроку й позаурочних заходів, ознайомитися з новинками навчально-методичної літератури, отримати консультативну допомогу, обговорити результати дослідно-експериментальної роботи.

На необхідності підвищення рівня педагогічної майстерності вказували свого часу ще класики вітчизняної педагогіки. Зокрема, В.О.Сухомлинський надавав першочергове значення у складі педагогічної майстерності глибині знань, широті інтелектуального кругозору вчителя, його вмінню постійно працювати над собою, не спинятися на досягнутому. Можливості педагогічних працівників, їхній творчий потенціал вивчається у закладах освіти за допомогою

психодіагностики, що допомагає виробити індивідуальні програми підвищення кваліфікації вчителів. З'ясування різних сторін особистості вчителя, стилю його поведінки з класом завдяки педагогічному анкетуванню, тестам, рольовим іграм, моделюванню педагогічних ситуацій дозволяють оптимально вибрати й поєднати різні форми методичної роботи.

Необхідність підвищення методичного рівня педагогів у новій

українській школі визначається як одне із стратегічних завдань реформування всіх рівнів освіти. Таким чином, освітня діяльність у сфері повної загальної середньої освіти – діяльність закладів загальної середньої освіти незалежно від типу і форми власності або структурного підрозділу іншого закладу освіти, спрямована на організацію забезпечення та реалізацію освітнього процесу за рівнями повної загальної середньої освіти.

1. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи: Підручник для студентів педагогічних факультетів / О.Я. Савченко. – К.: Генеза, 1999. – 368 с.

2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zaqalna-serednya-osvita/derzhavni-standarti>

ВИВЧЕННЯ ЛІТЕРАТУРНИХ НАПРЯМІВ УКРАЇНСЬКОГО ПИСЬМЕНСТВА У СТАРШИХ КЛАСАХ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ

Алла Погорелова

к. філол. н., доцент

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

Проблема вивчення теорії літератури й категоріально-понятійного апарату в системі шкільної освіти є проблематичною. Актуальним залишається питання щодо озброєння учнів теоретико-літературним інструментарієм у системі літературної освіти, формування, компетентного, кваліфікованого учня-читача, здатного гідно поцінувати художні твори, розумітися на тенденціях перманентного літературного процесу. Новим складником шкільного вивчення теорії літератури є літературні напрями. Їх опанування, як зазначає Г. Токмань, «становить труднощі для учнів через узагальнюючий, естетико-поетикальний характер поняття. Усвідомлення літературного напрямку – «складний процес, який учитель має організувати на теоретико-літературних і методичних засадах» [1, с. 201].

Стійкі читацькі інтереси, на основі яких активізується читацька діяльність у дорослому житті, більшою мірою формуються у старшій школі в 9-11 класах. У шкільний курс української літератури були введені поняття «бароко», «класицизм», «сентименталізм»,

«романтизм», «реалізм», «натуралізм», «модернізм», «імпресіонізм», «експресіонізм», «символізм», «неоромантизм», «неореалізм», «неокласицизм», «необароко», «футуризм», «постмодернізм». Ці зміни зумовлені актуалізацією в сучасному літературознавстві осмислення української літератури в розмаїтті її напрямів, течій, стильових тенденцій, постатей, творів.

Так, починаючи з 9 класу, учні мають змогу вивчати літературу в її стильовому різноманітті, що значно розширює діапазон образного сприйняття художнього твору. Л. Нежива з цього приводу підкреслює, що напрям є найважливішою категорією типологічної систематизації літературних явищ і потребує належного шкільного вивчення, адже це дає можливість виробити в учнів глибоке розуміння стильової природи мистецтва, збагачує їхній естетичний досвід літературознавчими орієнтирами сприйняття різностильових художніх творів [2].

У методиці викладання української літератури розглядалися окремі аспекти вивчення літературних напрямів: